

Szentgyörgyi László

TIZENEGYES

Az égbolton hirtelen gyülekeztek a felhők, a szél viharossá erősödött. A salakos pályát övező jegenyefák lombját vadul tépázta a fergeteg. Az ötvenes években ácsolt korhadt lelátó mögötti drótkerítésről messze repítette a szél a száradni kitergetett mezeket, egyes darabok a futballpálya mellett húzódó út túloldalán álló katonai laktanya udvarán landoltak.

Az öltözőben lassan gyülekeztek a csapat tagjai. A szokásos ugratások kíséretében folyt a szertartásos készülődés az aznapi edzésre: volt, aki cipőjét vizsgálgatta, törölgette, volt, aki gondosan fáslizta érzékeny bokáját, a többség azonban pillanatok alatt átöltözött. Egyesek, a kényesebbek azt latolgatták, vegyenek-e a mez fölé felsőt is. Közben ki-kifürkészték az ablakon: esik-e már. Bizony esett, mintha dézsából öntötték volna. Úgy látszott, hogy egyhamar el sem áll. Tekintettel mesterük fanatizmusára, munkamániájára, a foglalkozás elmaradására gondolni sem mertek, hasonló csak ritkán fordulhatott elő.

A bejárati ajtó fölötti óra mutatója szerint alig öt perc volt négyig, a kezdés időpontjáig. Általában ilyen tájt szokott belépni a mester, hogy a szokásos „Jó napot, urak!” köszöntést követően ismertesse a foglalkozás napirendjét. Amit aztán másodpercnyi pontossággal be is tartat. A hibák csiszolgatása, a különböző játékelemek gyakorlása csak a rendes edzésidő lejárta után jöhet szóba. Ekkor kell teljesíteni a büntetésből kirótt köröket is, méghozzá a pályát körülvevő kerítésen kívül, a jegenyefák között kitaposott, úgynevezett futóösvényen.

Angyal Attila, a mester alig harmincévesen a szakmai stáb benjáminjának számított, súlyos lábtörése miatt korán félbeszakadt labdarúgó karrierje lezárultával, tanult szakmája helyett – magyar–francia szakon végzett – az edzősködést választotta. Elsősorban azért, mert tanári pályáját – az elvtársi ígéretek ellenére – egy isten háta mögötti faluban kellett kezdenie. Városi gyermek lévén nehezen barátkozott a vidéki életkörülményekkel, sportolóként viszonylagos burookban élt, legalábbis nem találkozott olyan kihívásokkal, amelyek a múlt század hatvanas éveinek világtól eldugott falujában rá vártak. Felesége a téli

vakáció idején szült, s mivel mindketten a távoli Biharországból kerültek a városba, szülői segítségre nem számíthattak. Mivel nem akarta a fiatal feleséget magára hagyni, úgy döntött, felhagy a tanári pályával, s az éppen akkor beindult ifjúsági és gyermekközpontnál vállalt edzői állást. A szükséges képesítése ugyan még nem volt meg hozzá, de balszerencsés módon kettébe tört labdarúgó karrierjére való tekintettel kivételt tettek vele. Igaz, feltétele is volt a kivételezésnek: jelentkeznie kellett a frissen indult edzői alapképzésre. Attila örömmel teljesítette.

*

A megszokott időben – kezdés előtt alig néhány perccel – nyílt az öltöző ajtaja, s a mester kíséretében beléptek a vendégek, akikre ugyan nem számítottak, de váratlanul sem érte őket, mert mindig ott lábatlankodott az edzői stáb körül egy-egy katonai egyenruhás alak.

Mivel a sportegyesületnek, amelyhez az ifjúsági és gyermekközpont tartozott, a hadsereg volt a fenntartója, az egyenruhások jelenléte, főleg a kezdetek kezdetén, nem keltett különösebb megütközést senkiben sem. Mint légy a tejhez, úgy tartoztak a szakmai stáb mindennapjaihoz. Akik jól tudták, ha megadják a királynak, ami a királyé, akkor maguk is jól járnak: legalábbis hagyják dolgozni őket.

A szokásos „Jó napot, urak!” után a mester azonnal románra váltott, s átadta a szót az egyesület elnökének, akinek személye az évek során többször is változott, de nevétől függetlenül mindig Ezredesként emlegették, mind az edzők, mind a focisták. Az Ezredes katonás határozottsággal fordult a fiúkhöz:

– Fiúk, minden elismerésem az eddigi eredményekért. Igazolták, hogy kiérdemelték az egyesület vezetőinek figyelmét, áldozatos munkáját, amivel előteremtették a maguk előrehaladásának feltételeit. Ilyen kiváló körülmények között, mint maguk, nem sokan készülhetnek az országban. Most eljutottak a siker kapujába, de azon át is kell lépniük. Tudják, a soron következő mérkőzésen feltehetik az i-re a pontot, ha nyernek: bajnokok. Ha pedig bajnokok, akkor bizony sok kapu, lehetőség nyílik meg maguk előtt. Én bízom magukban, de hogy lássák, mennyire a mi ügyünk is a maguk sikere: a központ vezetőivel, edzőjükkal közösen azt a döntést hoztuk, hogy a mindent eldöntő meccsre, hogy erősebbekké váljunk, visszarendeljük az országos ifjúsá-

gi bajnokságban szereplő csapatban játszó három korosztályos válogatott játékosunkat, egykori csapattársaikat. Kérem, az előttük álló hetet használják ki, készüljenek komolyan, kellő szorgalommal, hogy vasárnap közösen ünnepelhessünk. A viszontlátásra! – ezzel katonásan sarkon fordult, és a kíséretéhez tartozó másik két egyenruhás, valamint a főedző, Nagy Árpai társaságában elhagyta az öltözőt.

A fiúk többsége lehajtott fejjel nézett maga elé, csak ketten-hárman emelték kérdően tekintetüket a mesterre, magyarázatot, eligazítást várva a hallottakra vonatkozóan. Angyal Attila csak állt s tekintetével a fiúk arcát fürkészte, hátha elcsíp egy-egy rezdülést, amiből kikövetkeztetheti, milyen várható reakciót válthat ki belőlük a bejelentés.

A mester az órájára nézett, s ellentmondást nem tűrő hangon kiadta az utasítást: – Vége a sziesztának, fiúk! Az eső elállt, a pálya használható, tehát mozgás kifelé! Az új labdákat vigyék ki, azokról még nem kopott le a festék, nem szívják tele magukat vízzel. A többit majd megbeszéljük a vacsoránál.

*

Az utánpótlás-nevelés célját szolgáló központot az 1968-as megvásárlás után hozták létre, hadd lássák a helyiek, milyen előnyökkel jár a területi átrendezés. Időközben a hadsereg kötelékébe tartozó felnőttcsapat is lépett egyet előre: feljutott az első osztályba. Igaz, nem volt tartós az élvonalbeli szereplés, a csapatnak nem sikerült megkapaszkodnia, az első szezón végén visszakerült a másodosztályba. Ott viszont nem időzött sokat, hisz azonnal csoportelsőként vívta ki újra az első ligában való szereplés jogát. Mindent egybevetve: egyelőre csak az előnyei látszottak a helyi sportéletbe történt „katonai bevonulásnak”...

A központ három ifjúsági korosztályos csapat mellett további három gyermekcsoportot működtetett, az edzői feladatokat előbb négyen látták el, majd hat tagúra bővült a szakmai stáb. Mindannyian kiváló labdarúgók voltak egykor, igaz, más-más időszakokban.

Marosi Zoli már a kezdetektől részese volt a kalandnak, alig tízévesen jelentkezett a válogatón, az első körben leigazoltak közé tartozott. Azóta végigjárta a számlálórát, most a junior II-es csapat tagja. Az edzők szerint igen sok, tehetséggel megáldott kisember verbuválódott össze náluk, a megyei ifjúsági bajnokságban nem volt, aki felvegye velük a versenyt, nem tartoztak velük azonos súlycsoportba, ezért fejlődésük

érdekében a megyei felnőtt-bajnokságba neveztek be a csapatot. A döntés helyességét kétségbe vonókat sikerült meggyőzniük, hisz két fordulóval a befejezés előtt, egyetlen ponttal lemaradva, a második helyen állnak. Az utolsó előtti fordulóban pedig éppen az élovassal játszanak, győzelem esetén helyet cserélhetnek a tabellán. Akkor már csak egyetlen akadály választja el őket a bajnoki címtől.

A csapatból korábban három játékost – ők már az országos válogatott keretben is megfordultak – előrébb léptettek, az országos ifjúsági bajnokságban szereplő gárda alapemberei közé tartoznak, s olykor szóhoz jutnak a felnőtt tartalékcsoportban is. Ők az épp folyó szezonra való felkészülést is a junior I-esekkel végezték, közel egy esztendeje kiszakadtak a közösségből. Nagyfiúknak számítanak már. Legalábbis Marosi Zoliékhoz képest.

A csapat zöme a kezdetektől együtt van, beleértve a mestert, azaz Angyal Attilát, aki szintén velük kezdte edzői karrierjét. A szakma ábécéjének elsajátítása idején is végig együtt dolgoztak. A fiúk felnéztek mesterükre, vakon hittek benne, szó nélkül követték minden utasítását, lesték minden szavát. Elfogadták, hogy az erőnléti edzések minden kínja, a labdás gyakorlások minden unalomig ismételt eleme csak a javukat szolgálja.

A szabadidős programok viszont igen barátságos légkörben zajlottak, Angyal Attila kiváló pedagógiai érzékkel – mégiscsak tanult szakmája volt – igyekezett lehetőleg felnőttként kezelni őket. Türelmesen végighallgatta a tinikre jellemző vad elfogultságokat, az olykor gyerekes véleményeket is, s igyekezett úgy rávezetni őket a helyes útra, hogy azt ne kioktatásként fogadják. Egyébként ezt nehezményezték, utasították el a legtöbben saját szülei részéről. Nem is tehették másként, hisz kamaszok voltak.

*

A Fenyő egyike volt a város legelső önkiszolgáló éttermeinek, a Főtérről nyíló utcácskában, a Városháza közvetlen szomszédságában működött. A „pindzse távában”, ahogyan akkoriban nevezték, gyorsan, olcsón és főleg jól lehetett étkezni, főleg ebédelni, ezért a déli, kora délutáni időszakban volt a legforgalmasabb. Estére viszont családi hangulatú kocsmává változott, ahol zömében környékbeli törzsvendégek iszogattak, de főleg beszélgettek jóízűeket.

A jó kaja és a viszonylag kulturált légkör miatt választották a Fenyőt az ifjú focisták számára. Egyfajta elismerésnek számított, ha valaki már együtt járt vacsorázni a csapattal. A szocializációs haszon mellett – sokan itt, egymástól lesték el a kés, villa helyes használatát, valamint azt is, hogyan kell viselkedni társaságban – az is szempont volt, amikor a közös vacsorákat bevezették, hogy néhány hátrányos helyzetű gyerek táplálkozása bizony nem volt kielégítő. Sportolók esetében pedig ez elengedhetetlen, ezért az edzők ily módon próbálták pótolni azt, amit lehetett.

A vacsora utáni beszélgetés azon a napon nehezen indult, a fiúk nem könnyen oldódtak, különösen nem a teljes edzői stáb jelenlétében:

– Na, emberek, hallom, hogy egyesek elégedetlenkednek a vezetőség döntése miatt, hogy a szezonból hátralevő két meccsre a három válogatott kerettagot visszahozza a csapatba. Ez azt bizonyítja, hogy a klub vezetősége is fontosnak tartja a bajnokság megnyerését. Ennek kell alárendelni mindent. De ez számotokra is sokat jelentene jövőendő karrieretek alakulása szempontjából – kezdte mondandóját Nagy Árpai, a junior I. edzője, a központ vezetője.

A fiúk némán bámultak tényérjukba, arra vártak, hogy valaki megtörje a kínos csendet. De egyelőre csak figyeltek arra, amit a felnőttek érvként felsoroltak. Angyal Attila, akit a csapat edzőjeként nyilván közelebb éreztek magukhoz, akihez bizalmasabbak voltak, biztatólag tekintett rájuk:

– Bevallom, bennem is voltak kételyek, hogy most, az utolsó pillanatban szabad-e változtatni, felforgatni a csapat összeállítását, de végül magam is beláttam: a célt szolgálja az erősítés – osztotta meg gondolatait a fiúkkal.

A mester szavait kínos csend követte.

Hosszas fészkelődés után végül megszólalt Alex is, a csapatkapitány:

– Ha erősebb lesz a csapat, akkor csak nőnek az esélyeink. Nyilván a vezetők azért vezetők, hogy tudják, mit hogyan kell tenni. Ha így döntöttek, akkor biztosan ez a jó. Mi annyit tehetünk, hogy követjük az utasításokat s a pályán a tőlünk telhető legjobb formánkat mutatjuk majd. És persze megnyerjük mindkét meccset.

– Ami azt jelenti, hogy bajnokok vagyunk! – kiáltott közbe Csula, civil nevén Lakatos Máté, a csapat mókamestere. – Bajnokcsapat! Bajnokcsapat! – kezdtek hangos kiabálásba a többiek. Angyal Attilának

csak nehezen sikerült csendre bírnia a társaságot. Szerencsére abban a kora esti órában a Fenyőben csak a törzsvendégnek számító nyugdíjasok tartózkodtak. Akik mindannyian focirajongók voltak.

*

Hazafelé az újonnan épült lakótelep felé tartottak, amely a város keleti kijáratánál, a virágkertészettel szemközt terült el, s a Kakukkos-patak szelte át. Az 1968-as megyésítés utáni időszakban meglehetősen felgyorsult a román lakosság irányított beáramlása a Kárpátokon túli területekről, s ezzel párhuzamosan komoly lakáshiány keletkezett a városban. Ezek enyhítésére épültek a kor lakótelepei. Egy ilyen negyedben lakott Angyal Attila és még jó néhányan a csapatból, köztük Marosi Zoli is. Most gyalogosan baktattak hazafelé a város egyik csendes utcáján. Beszélgettek erről-arról.

- Azért tud ám ez az Alex dumálni, az apja sem tehetne volna jobban - jegyezte meg Attila a csapatkapitány esti szpícsére utalva. Alex apja katonatiszt volt, a tankosoknál szolgált ezredesi rangban, valami komoly vezetői tisztséget látott el. Az edzők úgy tudták, azt sejtették, hogy a belső elhárításnál, de ezt a feltételezésüket senki sem erősítette meg. Két esztendeje helyezték a városba, Alex már ideköltözésük első hetében jelentkezett a csapatnál. Tehetséges gyerek volt, évjáráta legjobbjainak egyike, s hamar megkapta a csapatkapitányi szalagot is. Értelmes, de túlzottan simulékony emberkének bizonyult. Mindig tudta, kivel hogyan beszéljen, s mindig azt mondta, amit elvártak tőle. Általában adtak a véleményére a csapattársak, bár egészen el nem fogadták. Legalábbis a darabosabb külvárosi gyerekek.

Zoli csendes, magába forduló alkat volt, általában ritkán és keveset beszélt, kerülte a társaságot, a csapaton belül sem voltak barátai. A focin kívül látszólag semmi sem érdekelt, de olvasni nagyon szeretett. Falta a könyveket, válogatás nélkül mindent elolvasott, ami a keze ügyébe került. Az iskolát viszont nem szerette, ha lehetett, kerülte.

A mester kedvelte Zolit, kiváló pedagógiai érzékkel felismerte, hogy inkább a szép szavak, a türelem által lehet hatni rá, semmint a pattogó, katonás modor, a „korbács” által, mint a többségre. Attila bácsi - sokan, főleg a „régiek” még mindig így szólították - arról volt híres, hogy általában mindenkivel megtalálta a közös hangot, az általa

irányított gárdákban fegyelmezetlenségre csak ritkán került sor. Iriyelték is érte kollégái.

- Az egyetlen dolog, amit nem értek - fordult a mesterhez Zoli -, ha már eljutottunk a siker kapujába, akkor miért nem hagyják, hogy együtt lépünk be azon. S ha nem sikerül, ki viszi el a balhét? S azt sem, hogy kik lesznek azok, akik miután végigküzdötték a bajnokságot, most kimaradnak a kezdőből, csak azért, hogy helyet csináljanak a válogatottaknak? Mondja, ezért a két meccsért érdemes felforgatni a csapatot? Érdemes kockáztatni?

Zoli tömbházának bejáratához értek éppen, a mester gondolataiba mélyedve hallgatott, olyasként hatott, hogy hangosan nem akarja kimondani, de maga is hasonlóképpen gondolja.

- Zoli, ez van. A mi feladatunk, hogy az adott helyzetből a lehető legtöbbet kihozzuk. A döntést közösen hoztuk, ha nem jön be, közösen vállaljuk a felelősséget is. De ne feledd, ha megnyerjük a bajnokságot, az elsősorban a csapat érdeme. A ti dicsőségetek. A következő meccsig csak erre gondolj, ha lehet - mondta Attila, s búcsúzóul vállon veregette kedvenc futballistáját.

*

Angyal Attila a kezdetektől, azaz a központ megalakulása pillanatától ismerte tanítványai többségét. Ők azok, akik már öt esztendeje igazolt focistáknak számítanak, pedig még alig tizenöt-tizenhatévesek. Mindig is nagy volt az érdeklődés, a sürgés-forgás a salakpálya körül, sűrűn jelentkeztek a fiúk a válogatókra. A sokszoros túljelentkezés következményeként jelentős volt a lemorzsolódás is. - Nem mindenkiből lehet futballista, focit értő szurkoló viszont bárkiből - mondta egy alkalommal az öreg Nagy Árpai, a vezetőedző.

Akkoriban rendszerint fül- és körömmellenőrzéssel indult az edzés, akik nem mentek át a „vizsgán”, azaz nem találatott eléggé tisztának az említett testrészük, azokat eltiltotta az aznapi foglalkozástól. Az iskolai tanév során már az ellenőrző könyveket is be kellett időnként mutatniuk. A gyengén teljesítőket időlegesen - amíg ki nem javították a jegyeiket - eltiltották az edzések látogatásától. Ennél fájóbb büntetéssel nem is sújthatták volna a fociért élő-haló srácokat.

A fiúk többsége, munkásszülők gyerekeként, többnyire rendezett családi háttérrel rendelkezett. Általában a korra jellemző, tehát igen

csak mérsékelt anyagi körülmények között éltek. A kiugrás egyetlen lehetőségét számukra a sport jelentette. De ez a fiúk közül csak igen kevesekben tudatosult, ők még a játék felhőtlen örömében éltek. Számukra minden a labda körül forgott. Olyannyira, hogy egyesek edzések után is ott tébláboltak a pálya körül. Bármire hajlandók voltak, aminek köze volt a labdához. Olykor csak báméskodtak, lesték a felnőttek beszélgetését.

Tagadhatatlan: volt, mit hallaniuk, látniuk. Például azt az emlékezetes esetet, amikor az öreg Nagy Árpi, Angyal Attila, valamint a felnőttcsapat két idősebb tagja felváltva a rúgófalat vették célba. Kiváló rúgótechnikájának köszönhetően Attila bizonyult a legjobb célzónak, senki sem bírt lépést tartani vele. Tízes sorozatokat eresztettek meg, ő mindannyiszor hiba nélkül lőtte ki a felső sarkot. Megnyerte a fogadást, a tét szokás szerint egy veder bor volt, amit a főtéri borpincében fogyasztottak el. Attila a végén – persze miután megduplázták a tétet – bekötött szemmel is célt talált. Az esetnek hamar híre kelt, hetekig volt beszédtema nemcsak a csapat tagjai között, hanem a városban is.

Az edzők a központ minden csapata számára azonos játérendszerrel dolgoztak ki, amit sok gyakorlás árán próbáltak életbe ültetni. A kitartó munka meghozta gyümölcsét: kialakultak az automatizmusok, a fiúk behunyt szemmel is tudták, ki hol helyezkedik el éppen a pályán, amiként azt is, hogy a következő pillanatban milyen mozgásirányt követnek majd. Ezért csak igen ritka volt a korai labdavesztés, támadásaik gördülékenyek voltak, rengeteg gólhelyeztet dolgoztak ki.

*

Minden bizonnyal szokatlannak tűnhet, különösen ifjúsági korú focisták esetében, hogy a vezetők megbeszéljék velük a hasonló, a csapat összeállítására, a követendő taktikára stb. vonatkozó döntéseket, azok csak és kizárólag a szakmai vezetésre tartoznak. Hogy ebben az esetben némileg eltértek a szokásostól, annak megvolt az oka, az előzménye.

Alig egy esztendeje történt, hogy új fiú érkezett. A bemutatásnál – szokásától eltérően – úgy áradozott róla Nagy Árpi, mint valami csodagyerekről. Már jó ideje hiányzott egy gyors, kombinatív játékra

alkalmas szélső. Akikkel a poszton sorra kísérleteztek, mind kényszermegoldásnak bizonyultak.

- Nagy munkabírású, szélvészgyors jobbszélső, ha beépül a csapatba, hosszú időre megoldódhatnak gondjaink. Kérlek benneteket, segítsétek őt a beilleszkedésben - mutatta be az új szerzeményt a mester.

A legény nem tűnt túl szimpatikusnak a csapat számára, első látásra semmiképpen. Nos, az első edzőmérkőzéseken hiába szántotta fel a pályát, hiába robotolt fáradhatatlanul, nem termett sok babér a számára. A két középpályás csak a legkritikább esetben passzolt hozzá, hiába mutatta magát, futott be az üres folyosókra, használhatatlan labdát kapott. A belső csatárok, vagy a szélső védő, akik a legközelebb álltak hozzá - sokszor alig néhány méterre -, olyan erősen megrúgott passzokat adtak, hogy képtelen volt átvenni őket. A jobbhátvéd például rendesen a nyakára lőtte a labdát. Szegény fiú a nagy akarásban nehezen észlelte, hogy bizony itt neki igen kevés alkalmá lesz arra, hogy bizonyítsa tudását. A mester is észrevette, s széttárt karokkal jelezte az Ezredesnek, hogy sajnálja, de nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

A katonatisztek már az első hivatalos meccsek után rendszeresen áttanulmányozták a játékvezetői íveket, s egy idő után jelezték az edzőknek, hogy keveslik a román neveket.

- Határozottan kérjük az edzői kar tagjait, hogy értékeljék az erőfeszítéseinket, s a mi felfedezettjeinket is fogadják tárt karokkal. Gondoljanak arra, hogy mi is, akárcsak önök, a fociért, a helyi labdarúgás felemelkedéséért dolgozunk. A klub vezetősége és az edzői kar közötti jó munkaviszony megőrzése mindannyiunk érdeke, de ezért tennünk is kell mindannyiunknak. Önök felé is megvannak az elvárásaink, ha azokat teljesítik, akkor eddigi kiváló együttműködésünket a jövőben semmi sem zavarhatja meg - jelentett ki az Ezredes, s szavaiból csak aki nem akarta, az nem hallotta ki a nyílt fenyegetést.

*

Az eddigiekből is kitűnik, mennyire zavarhatta az ország legkülönbözőbb sarkaiból érkezett katonatisztek, hogy a városban akkoriban még mindenütt, de még az irányításuk alatt álló „egységnél” is magyarul beszéltek a népek. A szakmai stábot kizárólag magyar nemzetiségű edzők alkották, de magyar volt a szertárostól a takarító-

nőig, a karbantartó munkásokig mindenki. A srácok is – egy-két kivételtől eltekintve – magyarok voltak. Magyarul folytak a megbeszélések, a pályán elhangzó utasítások is, a román fiúk, legalábbis azok, akik huzamosabb ideje a városban éltek, netán ott születtek, mindannyian kifogástalanul beszéltek a nyelvet.

Nagy Árpai román nyelvtudása igen-igen pocsek volt. Ennek ellenére, ha szükség volt rá, beszélt, beszélt, ügyet sem vetve arra, hogy értik-e szavát vagy sem. Az általa elejtett gyöngyszemek egyike-másika a városi legenda részeként máig közkincsnek számít. Egy kiszállás alkalmával, miután gondosan áttanulmányozta az étlapot, lágytojás helyett két-két lágy juhot – „kite doj oj moj” – rendelt reggelire a felszolgálótól, általános derűtséget keltve ezáltal mind a csapat tagjai, mind a vendéglői alkalmazottak körében. Más alkalommal a következőképpen hangzó felszólítással irányította a fodrászhoz a nagyhajú fiút: „tájé kápul!”, aminek eredeti változata talán a „nyírasd meg a fejed” lehetett.

A csapaton belül az etnikai konfliktusnak nyoma sem volt, a két-három román fiú, hiába érezhette maga mögött a katonatisztek által megszemélyesített hatalmat, igyekezett beilleszkedni, s örült, ha befogadták a közösségbe. Egyébként is gyerekek voltak, túl naivak – olykor meg bosszantóan őszinték is –, nem fejlődött még ki bennük a fogékonyság a gyűlöletre.

– Egy-egy megnyilvánulásuk elárulja, honnan, milyen környezetből érkeztek, határozottan érződik a szülői hatás, amiből könnyűszerrel kiköbözhető, milyen felnőttek lesznek majd – jegyezte meg Attila egy alkalommal, amikor éppen a felnőttcsapatnál katonai irányítással folyó homogenizációs erőlködést kommentálták törzshelyükön, a főtéri borpincében.

Abban az esztendőben a román terjeszkedés visszataszító jelei még nem voltak érzékelhetők. Leszámítva azokat az elszigetelt eseteket, amikor az ezredesi háttérrel érkezett, de gyengébb képességű játékosokat tolták, taszították ideig-óráig előre az edzők, igaz, csak a felkészülések idején. A tétmérközésekre már igyekeztek a szerintük legjobb összeállításban pályára küldeni a csapatokat. Bizonyításvágyból vagy pusztán hiúságból, de ők is győzni szerettek volna mindig. Ezt a győzni akarást táplálták a fiatalokba is.

*

Lakatos Máté, avagy Csula a Katanga nevű cigánytelepről érkezett sok-sok társa, valamint három testvére társaságában a salakpályán folyó válogatókra. Végül csak öt tartották vissza az edzők, a többiek túl könnyűnek bizonyultak. Csula tehetségét senki sem vitatta: nagyon szerette a labdát, s tudott is bánni vele. A játékszer nélküli mozgást viszont kerülte, az erőnléti edzéseket, ha tehetette, ellazsálta. Attila a szárnyai alá vette, pedig tudta, nem kis erőfeszítésébe kerül majd, hogy fegyelmezett, harcos futballistát faragjon belőle. Ennek elsősorban neveltetési hiányosságokból fakadó akadályai voltak. A mester azonban vállalta a többletmunkát, szívügyének tekintette, hogy egyenesse pályáját.

Csulát már az első hivatalos bajnoki meccsek egyikén kiállították, mert sokáig és keresetlen szavakkal kommentálta a játékvezető döntéseit. A kiállítást két fordulós eltiltás követte, de a mester büntetését sem kerülhette el: a foglalkozásokat levezetésként rendszerint öt kör lefutásával zárták, ezt kellett Csulának büntetésésként még további ötlet megtoldania. A távot a pályát övező kerítésen kívül, a jegenyefák közötti „futóösvényen” tették meg. Jól benne jártak az őszben, már sötétedett, mire a „körözésre” sor került. Csula, hogy kímélje magát, egy-egy jegenyefa mögött meghúzódva pihent, s csak ha a csapat már bevonult az öltözőbe, kocogta végig nagyokat fújva a plusz távot.

Attila kiváló pedagógiai érzékének köszönhetően egy esztendő eltelével mintha megértette volna, hogy fegyelem és kemény munka nélkül nem megy. Az általános iskola elvégzése után sikerült meggyőznie, hogy folytassa tanulmányait: a város menőnenk számító vegyipari szakközépiskolájába felvételizett, sikerrel.

- Aztán mit fogsz te majd csinálni a kombinátnál, ember? - heccelték a társak.

- Focizni fogok, természetesen - felelte Csula ellentmondást nem tűrő hangon.

Esténként előszeretettel lógott a városban, beütötte magát mindenüvé, ahol valami érdekesítő volt találni. El-eljárt a Szakszervezetek Házában hetente tartott diszkóba is, ahol megismerkedett a lánnyal, akibe fülig szerelmes let, és vice versa. Ami nem lett volna gond, csakhogy a lány apja éppen az Ezredes volt, a klub elnöke. Egy

alkalommal a váratlanul hazatért apa együtt találta a lányával a fiút. Azonnal kitört a botrány: Csula alig úszta meg ép bőrrel.

- Takarodj, te mocskos cigány, ha még egyszer a szemem elé kerülsz, eltöröm a derekadat! - kiabálta utána az ablakból az Ezredes.

A másnapi edzés előtt a megriadt fiút Attila behívatta az edzői öltözőbe, és így szólt hozzá:

- Nem tudom, mit vétettél, mit követhettél el a lányával, de az Ezredes nagyon dühös, kiadta az utasítást, hogy közöljem veled, mától nincs helyed a klubnál - jelentette be zavartan a mester.

- Akkor ennyi volt, többé nem focihatok? - kérdezte kétségbeesetten, könnyeivel küszködve Csula.

Még sokáig beszélgettek, a mester minden eszközzel próbált lelket önteni a megalázott, a kirekesztettség-érzés miatt elkeseredett fiúba. Attilát meghatotta, hogy a fiú első reakcióként azért aggódott, hogy esetleg nem engedik tovább sportolni. Ez a legény nagyon szerethet focizni - gondolta elismerésképpen, ezért már abban a pillanatban eldöntötte, szól az érdekében, hogy a sportiskola csapatában folytathassa.

*

Csula eltávolításával a gondok egyike - hogy ki, kik maradnak ki a kezdőcsapatból - megoldódott. Keletkezett viszont helyette egy másik, sokkal kényesebb, mint ahogyan azt a döntéshozók, de még a szakmai stáb is hitték: a fiúkat letaglózta a hír, nem nagyon értették, hogyan lehetséges, hogy ennyiért ki lehet zárni valakit. Cigányoztak ők korábban egymás között vastagon, nem törődtek a jó illemmel, a hátrányos helyzetűek jogaival meg ilyesmikkel, de mindenféle rossz szándék nélkül, pusztán ugratásból. Csula sem vette komolyan, tudta, hogy nem változik semmi, ugyanolyan társak maradnak továbbra is...

A mester türelemmel próbálta túllendíteni a fiúkat a megrázkódtatáson, a foglalkozásokon játékos elemek által igyekezett oldani a hangulatot, s ami a legfőbb: a labdás gyakorlásra helyezte a hangsúlyt, amit a fiúk örömmel fogadtak.

- Mégiscsak labdarúgók lennénk, nem zongoracipelők - jelezte elégedettségét Marosi Zoli.

- Ahhoz, hogy oda juttasd a labdát, ahova akarod, nem elég, hogy az izmaid összhangban működjenek, ahhoz fejben is felkészültned,

összeszedettnek kell lenned – replikázott Attila. – Egyébként is, ha nincs a zongoracipelő, a művésznek sincs, amin játszanía.

Igyekezett a lehető legtöbb ideig együtt tartani a csapatot a pályán kívül is: állatkerti látogatás, közös mozizás is belefért a zsúfolt hét programjába.

Az Ezredes is kirukkolt az aduással:

– Fiúk, fontos bejelentenivalóm van, ami megváltoztathatja életeteket: az utóbbi időben tárgyalásokat folytattam a vegyipari kombinát illetékeseivel, akik maguk is szeretnének labdarúgó szakosztályt felállítani. Sikerült meggyőzőm őket, hogy amint kinövitek a junior korosztályt – erre egy év múlva kerül sor –, a teljes gárdát leigazolják. Ami számukra azért előnyös, mert egy tehetséges, összeszokott, fejlődőképes csapatot kapnak. Számotokra pedig azért, mert a kombinát jól fizető állást, biztos egzisztenciát jelent. Ennek egyetlen feltétele a bajnoki cím megszerzése – mondta a Csula-ügy után nem nagyon kedvelt katonatiszt.

A fiúk szeme felcsillant, de nem a beígért anyagi előnyökért, hanem elsősorban tehetségük elismeréséért. Már az Ezredes iránt is elnézőbbé váltak, hisz lám, mégiscsak a javukat akarja.

*

A mérkőzést megelőző héten érezhető volt az egyenletesen növekvő feszültség: mindent a vasárnapi meccs lehetőleg tökéletes előkészítésének rendelték alá.

Kezetben szó sem esett az ellenfélről, azt gyakorolták, amit korábban is az egész bajnoki évad során: a saját játékmódjukat. Ennek kidolgozásakor figyelembe vettek néhány tőlük független tény, mint: felnőttcsapatok a vetélytársak, játékosaik fizikai erőfölényüket próbálják majd kihasználni, ezért lehetőleg kerülni kell az ütközéseket. Ennek legkézenfekvőbb módja a folyamatos labdabirtoklás, a jól kidolgozott, unalomig begyakorolt kombinációkon alapuló összjáték. A labdakezelésben mindig jobbak voltak ellenfeleiknél, a felnőttek fizikai erőfölénye csak a mérkőzések első harminc percében mutatkozott meg, ezután rendszerint kifulladtak, s a fiúk kombinatív, sokpasszos játékkal átvették az irányítást.

Attila mester azon volt, hogy a megszokott forgatókönyv érvényesüljön vasárnap is. A legtöbb fejtörést a junior I-től visszarendeltek

beépítése jelentette, pontosabban az, hogy kiket hagyjon ki a kezdőből. Csula eltávolításával egyik gondja megoldódott. A nagyobb fejtörést az ifjúsági válogatott kerettag középhátvédnek a beépítése okozta: posztján Marosi Zoli játszott végig szinte hibátlanul a bajnokságot, akit a szélsőhátvéd posztjáról vitt be korábban a védősor tengelyébe. Zolit nem akarta kihagyni, ezért úgy döntött, ő kezd majd jobbhátvédként. A kockázat nagy volt: a jól összeszokott, eddig pontos óraszerkezetként működő hátvéd sor felfogatása esetleg üzemzavart okozhat. A másik érintett poszt a középcsatár volt, ott nyugodt lélekkel változtat, legfennebb, ha szükséges, cserélni fog – érvelt magában a mester.

A mérkőzés előttre nem hagyott túl sok megbeszélhivalót, a taktika világos volt – nem tért el az egész bajnokság során alkalmazottól –, posztján néhány biztató, lelkesítő mondatra volt szüksége a srácoknak.

– Fiúk, ezt a meccset meg kell nyernünk! – kezdte a szokásosnál is erősebb hangon az öltözői eligazítást. – Az, hogy ki a jobb, nem titok...

– Persze, hogy mi! – kiáltotta Marosi Zoli, majd szájára tett kezével jelezte, hogy elnézést kér, amiért megszakította edzője beszédét.

– A győzelemhez nem kell mást tennünk, mint eddig: játszani a saját játékunkat. A legfontosabb, hogy nálunk legyen a labda, amíg ők futnak a labdáért, addig nincs baj, ebbe előbb-utóbb belefáradnak, onnantól az történik a pályán, amit mi akarunk. Világos?

– Világos! – szállt fel tizenöt torokból.

– Na, akkor kifelé, mutassátok meg nekik! – kiáltotta Angyal Attila, és kitárta az öltöző ajtaját.

*

A fából ácsolt öreg lelátó megtelt, a gyári csapat szurkolói hangosan biztatták a kedvenceiket, a „hazaiak” részéről elsősorban a szülők, hozzátartozók próbáltak támaszt nyújtani a fiúknak. Az ifjúsági központ szinte minden fiatal labdarúgója kint volt a pálya szélén, részese szeretett volna lenni a csapat diadalának.

A mérkőzés a lehető legrosszabbul indult: az első vendégtámadást az alapvonalon túlra mentették, a szöglettrügást megelőzően hatalmas kavarodás támadt a kapu előtt, a játékosok kíméletlenül lökdösődtek, szinte letépték egymás mezét. A játékvezető pedig példát statuált: az ifjúsági válogatott kerettag középhátvédet kiállította. A beívelés után öklözni próbáló kapus kezén megcsúszott a labda, előbb a kétségsébeset-

ten menteni próbáló Marosi Zoli combjára, onnan a gólvonalon túlra pattant.

Ilyen gyorsan még soha nem került hátrányba a csapat, a mester kétségbeesetten próbálta megnyugtatni a fiúkat, utasításaiban azt követelte, hogy a saját játékokat játsszák. Mindhiába. A gól megzavarta őket, kapkodtak, rendre ellenfélhez passzoltak, a védekezésben pedig hibát hibára halmoztak. Valami helyrehozhatatlanul meghibásodott a gépezetben. A második gólt is hamar bekapták, egy távoli lövés irányt változtatott a blokkolni próbáló védőn, ahonnan a másik védő kezére pattant, s a játékvezető azonnal a tizenegyes pontra mutatott. A büntetőt nem hibázták el.

A szünetig semmi érdemleges nem történt, az öltözőbe bevonult társaság vert sereg benyomását keltette, olyanét, akik már feladták a reményt. Angyal Attila megpróbálta felrázni a csapatot, biztatott, korholt, az öntudatukra, a sértett büszkeségükre apellált. A fiúk letaglózva bámultak maguk elé, érződött, hogy ezt a meccset már azelőtt elvesztették, mielőtt kifutottak volna a pályára.

- Fiúk, rosszul lehet játszani, de lélektelenül soha. Szedjétek össze magatokat, nem kérek tőletek mást, csak azt, amit jól tudtok: focizzatok! Mutassátok meg, hogy férfiak vagytok, akartok és tudtok küzdeni. Akkor sikerülhet megfordítani az eredményt is - dörögte Attila. - Ha minden tőletek telhetőt megtettetek, akkor később nem érhet szemrehányás, elkerülhetitek az utólagos lelkiismeret-furdalásokat is. Higgyétek el, annál nincs pokolibb. Szedjétek össze magatokat, szedjétek szét őket! - kiáltotta a mester a pályára kifutó fiúk után.

Nem sikerült senkit meggyőznie, látszott a fiúkon, hogy másutt jár az eszük, talán már a mentőkörülményeket keresték, ki-ki a maga módján. Ilyen lélektelenül, ilyen fásultan még soha nem játszottak. Látszott, alig várják, hogy a játékvezető lefújja a meccset. A labdatartás sem működött úgy, mint korábban, a támadások erőtlenekek voltak, gólhelyzetig szinte alig jutottak, a védelem ugyan állta a sarat, igaz, az ellenfél se nagyon erőltette a támadásokat, igyekezett a lehető legtöbb ideig tartani a labdát, s amint elvesztették, rohant mindenki vissza a tizenhatosuk elé.

A meccs az első féldő elején kialakult eredménnyel zárult, a kétgólos vereség azt jelentette, hogy az utolsó fordulónak már nem lesz tétje: a fiúk elvesztették a bajnokságot.